

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. sausio 6 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Gedimino Sagačio (pranešėjas) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo turto administratoriaus G. Ž. kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 4 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo turto administratoriaus G. Ž. ieškinius atsakovėms uždarajai akcinei bendrovei „Vilniaus Lytagra“, uždarajai akcinei bendrovei „Panevėžio Lytagra“, uždarajai akcinei bendrovei „Rytas“ dėl licencinio mokesčio priteisimo; trečiasis asmuo „OAO Minskii traktornyi zavod“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių turto administratoriaus įgaliojimų apimtį, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimą, teismo nešališkumą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas turto administratorius G. Ž. teismo prašė priteisti iš atsakovės UAB „Vilniaus Lytagra“ 25 160 Eur licencinio mokesčio, 6 proc. metines procesines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo (civilinė byla [Nr. e2-457-580/2020](#)).
3. Ieškovas nurodė, kad antstolis Andrius Liaškovas kreditorės bendrovės „Suraleb Inc.“ naudai vykdo išieškojimą iš skolininko „OAO Minskii traktornyi zavod“. Antstolio 2017 m. lapkričio 30 d. patvarkymu G. Ž. paskirtas „OAO Minskii traktornyi zavod“ priklausančių Lietuvos Respublikos prekių ženklų duomenų bazėje registruotų: (i) prekių ženklo BELARUS, registracijos Nr. 42867, ir (ii) prekių ženklo ??????, registracijos Nr. 42868, turto administratoriumi, o antstolio 2018 m. gegužės 16 d. patvarkymu G. Ž. paskirtas „OAO Minskii traktornyi zavod“ priklausančių Pasaulinėje intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) duomenų bazėje registruotų: (i) prekių ženklo BELARUS, kurio registracijos Nr. 450029, (ii) prekių ženklo MTZ, registracijos Nr. 900071, ir (iii) tekstinės išraiškos neturinio grafino ženklo, registracijos Nr. 759158, (toliau – prekių ženklai) turto administratoriumi. Antstolio 2018 m. birželio 4 d. patvarkymu G. Ž. paskirtas „OAO Minskii traktornyi zavod“ priklausančių ir kitų autorių teisių objektų turto administratoriumi.
4. Ieškovas nurodė, kad atsakovė ilgą laiką prekiauja prekių ženklais pažymėtomis prekėmis, veikloje naudoja autoriaus teisių objektus. Ieškovas 2018 m. birželio 22 d. paštu atsakovei išsiuntė pasiūlymą dėl licencinės sutarties ir autorių teisių atlygintinio naudojimo sutarties sudarymo. Ieškovas siūlė sudaryti atlygintinę neišimtinę licencinę sutartį, pagal kurią atsakovė turėtų teisę naudotis prekių ženklais bei autorių teisių objektais. Atsakovė pasiūlymą priėmė konkludentiniais veiksmais, susitarti dėl kitokių įkainių už prekių ženklų bei autoriaus teisių objektų naudojimą nepageidavo, todėl laikytina, jog licencinė sutartis sudaryta 2018 m. birželio 23 d. ir nuo šios datos sutarties šalims licencinės sutarties sąlygos tapo privalomos.
5. Ieškovas prašė nutraukti bylą, nes, pasibaigus ieškovui (panaikinus turto administravimą), į bylą kaip ieškovui neįstojus (neįtraukus) procesinių teisių perėmėjui (atsakius „OAO Minskii traktornyi zavod“ perinti procesines teises), byla turėtų būti nutraukiama.
6. Ieškovas turto administratorius G. Ž. kitu ieškiniu prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Rytas“ 75 000 Eur licencinio mokesčio, 6 proc. metines procesines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo (civilinė byla [Nr. e2-662-259/2020](#)). Ieškovas nurodė, kad buvo paskirtas „OAO Minskii traktornyi zavod“ priklausančių prekių ženklų ir autorių teisių objektų administratoriumi, ir prašė priteisti iš atsakovės licencinį mokestį. Ieškovas, pasibaigus turto administravimui, prašė taip pat spręsti klausimą dėl procesinių teisių perėmimo.
7. Ieškovas turto administratorius G. Ž. kitu ieškiniu prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Panevėžio Lytagra“ 73 600 Eur licencinio mokesčio, 6 proc. metines procesines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo (civilinė byla [Nr. e2-178-425/2020](#)). Ieškovas nurodė, kad jis paskirtas OAO „Minskii traktornyi zavod“ priklausančių Prekių ženklų ir Autorių teisių objektų administratoriumi ir prašė priteisti iš atsakovės licencinį mokestį. Ieškovas pateikė teismui pareiškimą spręsti klausimą dėl procesinių teisių perėmimo, nes pasibaigė ieškovo kaip turto administratoriaus teisės.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. spalio 19 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2-457-580/2020](#) paliko nenagrinėtą ieškinį ir priteisė iš ieškovo turto administratoriaus G. Ž. atsakovei UAB „Vilniaus Lytagra“ 2299 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimo.
9. Teismas nurodė, kad ieškovo kaip turto administratoriaus teisės pasibaigė, jis neatvyko į posėdį, todėl ieškinį paliko nenagrinėtą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 246 straipsnio 1 dalis).
10. Teismas nustatė, kad atsakovė prašė priteisti atlyginti 1694 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti už atsiliepimo į ieškinį ir tripliko parengimą bei 605 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti už atsiliepimo į 2020 m. rugsėjo 21 d. prašymą parengimą bei pasirengimą

teismo posėdžiui. Teismas nusprendė, kad atsakovė išlaidas patyrė dėl to, kad ji turėjo rengti procesinius dokumentus dėl prieš ją paduoto ieškinio, todėl pripažino, kad dėl susidariusių išlaidų yra atsakingas ieškovas, ir iš jo priteisė išlaidų atlyginimą.

11. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. spalio 22 d. nutartimi atmetė ieškovo prašymą dėl žyminio mokesčio gražinimo.
12. Kauno apygardos teismas 2020 m. spalio 27 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2-662-259/2020](#) paliko nenagrinėtą ieškinį atsakovei UAB „Rytas“ dėl licencinio mokesčio priteisimo, taip pat priteisė atsakovei UAB „Rytas“ iš ieškovo G. Ž. 2334,04 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
13. Teismas nesutiko su G. Ž., kad atsakovės patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas turėtų būti priteisiamas iš ieškovo gaunamų pajamų administruojant „OAO Minskii traktormi zavod“ prekių ženklus ir autorių teises. Teismas nurodė, kad ieškovas turėjo paprastojo turto administratoriaus teises, pareigas ir atsakomybę. Tačiau ieškovas pareiškė ieškinį siekdamas gausinti „OAO Minskii traktormi zavod“ kaip skolininkės turtą, iš kurio turėjo būti vykdomas išieškojimas, o tokius ieškovo veiksmus teismas kvalifikavo kaip turto visišką administravimą, kurio, teismo vertinimu, atlikti ieškovas neturėjo įgaliojimų. Todėl teismas priteisė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą atsakovei iš ieškovo.
14. Panevėžio apygardos teismas 2020 m. spalio 29 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2-178-425/2020](#) nutraukė civilinę bylą pagal ieškovo ieškinį atsakovei UAB „Panevėžio Lytagra“ dėl licencinio mokesčio priteisimo ir priteisė iš ieškovo atsakovei UAB „Panevėžio Lytagra“ 2601,50 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimą.
15. Teismas nurodė, kad pasibaigus turto administravimui neliko ieškovo, o joks proceso dalyvis nesiekė įstoti į bylą kaip ieškovas, todėl bylą nutraukė ([CPK 293 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktą).
16. Teismas, atsižvelgdamas į Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. gegužės 28 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e2A-356-585/2020](#) 23 punkte nurodytus motyvus, taip pat, įvertinęs tai, kad G. Ž. yra profesionalus teisininkas, advokatas, jo veiklai taikytini didesni atidumo ir rūpestingumo standartai, nurodė, kad ieškovas pareiškė ieškinį savo vardu, prašė lešas priteisti jam, būtent ieškovas yra antroji šalis [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalies prasme, todėl priteisė iš ieškovo atsakovei išlaidų advokato paslaugoms apmokėti atlyginimą.
17. Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 14 d. nutartimi sujungtos civilinės bylos pagal ieškovo atskiruosius skundus dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 19 ir 22 d. nutarčių peržiūrėjimo į vieną bylą Nr. e2-9-585/2021.
18. Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 18 d. nutartimi prijungta prie civilinės bylos Nr. e2-9-585/2021 byla pagal ieškovo atskirąjį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties peržiūrėjimo.
19. Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 21 d. nutartimi prie civilinės bylos [Nr. e2-9-585/2021](#) prijungta byla pagal ieškovo atskirąjį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutarties.
20. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovo turto administratoriaus G. Ž. atskiruosius skundus, 2021 m. vasario 4 d. nutartimi nutarė: pirma, Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 19 d. nutartį pakeisti ir jos rezoliucinę dalį išdėstyti taip: „nutraukti civilinę bylą pagal ieškovo turto administratoriaus G. Ž. ieškinį atsakovei UAB „Vilniaus Lytagra“ dėl licencinio mokesčio priteisimo. Priteisti iš ieškovo turto administratoriaus G. Ž. atsakovei UAB „Vilniaus Lytagra“ 2299 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti“; antra, Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 22 d. nutartį panaikinti ir išspręsti klausimą iš esmės – gražinti ieškovui turto administratoriui G. Ž. už ieškinį sumokėtą žyminį mokestį – 988 Eur ir priteisti iš ieškovo turto administratoriaus G. Ž. atsakovei UAB „Vilniaus Lytagra“ 181,50 Eur išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą; trečia, Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties dalį, kuria atmetas ieškovo prašymas dėl žyminio mokesčio gražinimo, panaikinti ir klausimą išspręsti iš esmės – gražinti ieškovui turto administratoriui G. Ž. už ieškinį sumokėtą žyminį mokestį – 1359 Eur, o kita Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties dalį palikti nepakeistą; ketvirta, Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutartį palikti nepakeistą; penkta, priteisti iš turto administratoriaus G. Ž. atsakovei UAB „Panevėžio Lytagra“ 363 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą.
21. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad antstolis A. Liaškovas vykdomojoje byloje Nr. 0159/17/01637 kreditorės bendrovės „Suraleb Inc.“ naudai vykdė išieškojimą iš skolininko „OAO Minskii traktormi zavod“. Antstolio patvarkymais buvo taikyti valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimai „OAO Minskii traktormi zavod“ registruotiems prekių ženkams ir autorių teisių objektams. Antstolio 2017 m. lapkričio 30 d. patvarkymu G. Ž. paskirtas prekių ženklų turto administratoriumi. Antstolio 2018 m. birželio 4 d. patvarkymu G. Ž. paskirtas autorių teisių objektų administratoriumi. 2020 m. rugsėjo 21 d. patvarkymu antstolis panaikino areštus prekių ženkams ir autorių teisių objektams. Tada ieškovas pateikė teismams prašymus dėl procesinių teisių perėmimo.
22. Dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 19 d. nutarties – panaikinus turto arešto aktą ir tuo aktu nustatytą turto administravimą, pasibaigė ir turto administravimas, ir ieškovo kaip turto administratoriaus įgaliojimai (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 4.250 straipsnio 4 punktas, 4.251 straipsnio 1 dalies 5 punktas). Nelikus ieškovo dėl turto administravimo pasibaigimo, nesant jo teisių perėmėjo (į procesą neįstojus naujai šaliai, t. y. nesant „OAO Minskii traktormi zavod“ valios įstoti į procesą kaip ieškovui) ir nesant ieškovo pareiškimo dėl ieškinio atsisakymo, byla nutraukiama kaip nenagrinėtina teisme civilinio proceso tvarka ([CPK 293 straipsnio](#) 1 punktas).
23. Ieškovas turto administratoriumi paskirtas antstolio patvarkymu [CPK 744 straipsnio](#) 1 dalies pagrindu. Jeigu administravimą nustatančiame akte administravimo rūšis nenustatyta, laikoma, kad tai paprastas administravimas ([CK 4.239 straipsnio](#) 2 dalis). Ieškovas turėjo veikti pagal paprastąjį turto administravimą reglamentuojančias teisės normas. Turto paprastojo administravimo atveju administratorius privalo priimti turto duodamus vaisius ir pajamas, registruoti skolas ir jas apmokėti iš administruojamo turto, taip pat įgyvendinti kitas teises, susijusias su turto valdymu ir naudojimu ([CK 4.240 straipsnio](#) 1 dalis). Ieškovas prašė priteisti licencinį mokestį savo naudai, nors pagal [CK 4.238 straipsnio](#) 1 dalį administratorius turi teisę tik į atlyginimą, nustatytą administravimą nustatančiame akte, bet ne į administruojamo turto pajamas.
24. Be to, ieškovas reikalavo pripažinti su atsakove sudarytą savo parengtą licencinę sutartį ir priteisti licencinį mokestį už „OAO Minskii traktormi zavod“ vardu registruotų prekių ženklų ir autorių teisių objektų naudojimą. Licencinės sutarties sudarymas yra disponavimas prekių ženklais ir autorių teisių objektais, todėl ieškovas, pareiškęs ieškinį ir jame reikalaujamas pripažinti bei apginti teises, kylančias iš disponavimo administruojamu turto, veikė ne kaip paprastojo turto administravimo subjektas, bet kaip administratorius, vykdamas visišką turto administravimą ([CK 4.241 straipsnis](#)), veikė *ultra vires* (viršydamas suteiktus įgaliojimus).
25. Atsakovė išlaidas advokato pagalbai patyrė rengdama procesinius dokumentus, būtinus ieškovui teisme pradėjus prieš ją bylą. Todėl šias išlaidas atlygina už jų susidarymą atsakinga šalis (ieškovas), negavusi savo reikalavimų patenkinimo, atsakovę bendrąja prasme laikant šalimi, kurios naudai priimtas sprendimas ([CPK 93, 94, 98 straipsnių](#) 1 dalis).
26. Apeliacinės instancijos teismas netenkino ieškovo prašymo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą tik iš valdant administruojamą turtą sukauptų lėšų. Ieškovas veikė viršydamas įgaliojimus, todėl jis asmeniškai atsakingas tretiesiems asmenims taip pat ir už bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ([CK 4.244 straipsnio](#) 2 dalis).
27. Dėl nurodytų priežasčių apeliacinės instancijos teismas nutartimi panaikino šios pirmosios instancijos teismo nutarties dalį, kuria ieškiny

paliktas nenagrinėtas, ir išsprendė klausimą iš esmės – bylą nutraukė, o kitą skundžiamos nutarties dalį, kuria išspręstas bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas, paliko nepakeistą.

28. *Dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 22 d. nutarties* – pripažinus, kad teismas nepagrįstai ieškinį paliko nenagrinėtą ir yra pagrindas civilinę bylą nutraukti pagal [CPK 293](#) straipsnio 1 punktą, ieškovui prašant, jam turi būti gražintas už ieškinį sumokėtas žyminis mokestis ([CPK 87 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas). Todėl apeliacinės instancijos teismas nutartimi panaikino šią pirmosios instancijos teismo nutartį ir ieškovui gražino už ieškinį sumokėtą žyminį mokestį.
29. *Dėl Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties* – ieškovas atskiruoju skundu neskundė šios nutarties dalies, kuria ieškinyje paliktas nenagrinėtas (todėl šios dalies apeliacinės instancijos teismas netyrė), o skundė nutarties dalį, kuria iš ieškovo priteistas atsakovei bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ir kuria atmestas ieškovo prašymas priteisti iš atsakovės jo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir gražinti už ieškinį sumokėtą žyminį mokestį. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad atsakovė išlaidas advokato pagalbai patyrė rengdama procesinius dokumentus, būtinus ieškovui teisme pradėjus prieš ją bylą. Kadangi būtent ieškovas inicijavo bylą, viršydamas jam suteiktus įgaliojimus, dėl to nėra pagrindo iš atsakovės priteisti jo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ir jis laikytinas atsakingu atsakovei kaip priešingai šaliai už patirtas bylinėjimosi išlaidas, jų atlyginimą priteisiant iš ieškovo, o ne iš valdant administruojamą turtą sukauptų lėšų. Ieškovas, pareiškęs ieškinį, neteko administratoriaus teisių, todėl bylos procesas turėjo būti pabaigtas nepriklausomai nuo tolesnių ieškovo veiksmų procese, taigi, procesas pabaigtas ne dėl ieškovo kaltės, o dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių, todėl yra pagrindas ieškovui gražinti jo sumokėtą žyminį mokestį. Dėl šių priežasčių apeliacinės instancijos teismas nutartimi panaikino šios pirmosios instancijos teismo nutarties dalį, kuria netenkintas ieškovo prašymas dėl žyminio mokesčio gražinimo, ir klausimą išsprendė iš esmės – ieškovui gražino už ieškinį sumokėtą žyminį mokestį, o kitą skundžiamos nutarties dalį paliko nepakeistą.
30. *Dėl Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutarties* – ieškovas atskiruoju skundu neskundė nutarties dalies, kuria byla nutraukta, o skundė nutarties dalį, kuria iš ieškovo atsakovei priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas. Atsakovė išlaidas advokato pagalbai patyrė rengdama procesinius dokumentus, būtinus ieškovui teisme pradėjus prieš ją bylą. Ieškovas viršijo įgaliojimus, yra atsakingas atsakovei už šios patirtas bylinėjimosi išlaidas, todėl jų atlyginimas priteistas iš ieškovo, o ne iš valdant administruojamą turtą sukauptų lėšų. Dėl šių priežasčių apeliacinės instancijos teismas paliko nepakeistą šią pirmosios instancijos teismo nutartį.
31. Atsakovė UAB „Panevėžio Lytagra“ pateikė apeliacinės instancijos teismui prašymą atlyginti už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą patirtas bylinėjimosi išlaidas – 363 Eur. Atmetęs ieškovo atskirąjį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutarties, apeliacinės instancijos teismas priteisė atsakovės apeliacinės instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš ieškovo ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į kasacinį skundą teisiniai argumentai

32. Kasaciniu skundu ieškovas G. Ž. prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 4 d. nutarties dalį, kuria paliktos nepakeistos Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 19 d. nutarties dalis dėl 2299 Eur bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš ieškovo; Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties dalis dėl 2334,04 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovo ir Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutarties dalis dėl 2601,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovo; taip pat panaikinti skundžiamos Lietuvos apeliacinio teismo nutarties dalį, kuria priteista iš ieškovo atsakovei UAB „Panevėžio Lytagra“ 363 Eur bylinėjimosi išlaidų apeliacinės instancijos teisme atlyginimo. Ieškovas kasaciniu skundu taip pat prašo, panaikinus nurodytas dalis, priimti naują sprendimą – Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 19 d. nutarties dalį dėl 2299 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovo pakeisti, AB „Vilniaus Lytagra“ naudai 2299 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš lėšų, turto administratoriaus G. Ž. gautų administruojant „OAOMinskii traktormi zavod“ prekių ženklus ir (ar) autorių teisių objektus; Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 27 d. nutarties dalį dėl 2334,04 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovo pakeisti, UAB „Rytas“ naudai 2334,04 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš lėšų, turto administratoriaus G. Ž. gautų administruojant „OAOMinskii traktormi zavod“ prekių ženklus ir (ar) autorių teisių objektus; Panevėžio apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutarties dalį dėl 2601,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš G. Ž. pakeisti, UAB „Panevėžio Lytagra“ naudai 2601,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš lėšų, turto administratoriaus G. Ž. gautų administruojant „OAOMinskii traktormi zavod“ prekių ženklus ir (ar) autorių teisių objektus.
33. Kasacinis skundas grindžiamas šiais esminiais argumentais:
- 33.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [CPK 48 straipsnio](#) 1 dalį bei Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymą (toliau – ir TAARĮ) 2 straipsnio 7–8, 10 dalis. Nėra pagrindo sutikti su tuo, kad, panaikinus turto administravimą, trečiasis asmuo iš administratoriaus negalėjo perimti jokių materialinių teisių. Antstolio patvarkymais buvo taikomas trečiojo asmens turto areštas. Iš patvarkymų turinio matyti, kad antstolis apribojo turto disponavimą, naudojimą ir nuosavybės teises. TAARĮ 2 straipsnio 8 dalyje nėra išskirta, koks konkrečiai areštuoto daikto naudojimo būdas yra apribojamas, vadinasi, šis apribojimas taikomas bendrai ir visiems galimiems daikto naudojimo būdams. Kadangi pagal [CK 4.53](#) straipsnio 2 dalį pajamų gavimas yra daikto naudojimo pasekmė, tai, areštavus turtą, savininkas pats negali naudoti turto (prekių ženklai ir autorių teisių objektai) taip, kad gautų pajamų, nes daikto naudojimo teisė yra apribota. Iš Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo (toliau – PŽĮ) 2 straipsnio 8 dalies, 27 straipsnio 1 dalies ir Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (toliau – ATGTĮ) 39 straipsnio 1 dalies turinio matyti, kad areštuotą turtą galima naudoti taip, kad jis duotų pajamų. Pajamų iš turto gavimo tikslu turto administravimas ir buvo nustatytas, antstolio patvarkymais nurodžius, kad turto administravimas buvo skirtas įvertinus tai, jog toks vykdomojo dokumento vykdymo būdas yra naudingesnis už priverstinį turto realizavimą, jis labiau atitinka ir skolininko, ir išieškotojo interesus.
- 33.2. Antstolio patvarkymais suteikta ieškovui teisė administruoti „OAOMinskii traktormi zavod“ prekių ženklus ir (ar) autorių teisių objektus. Šia teise administratorius aktyviai naudojosi, nes teikė ofertą dėl licencinės sutarties sudarymo. Iš PŽĮ 2 straipsnio 8 dalies, 27 straipsnio 1 dalies ir ATGTĮ 39 straipsnio 1 dalies nuostatų matyti, kad licencinių sutarčių dėl naudojimosi turto sudarymas yra keičiantis turto teisinę būklę – licencinės sutarties sudarymas yra pagrindas, kuriuo remdamasis licencijas naudojasi prekių ženklų ir (ar) autorių teisių objektu. Šiuo būdu trečiasis asmuo negalėjo disponuoti turtu, t. y. jis negalėjo sudaryti licencinių sutarčių, kadangi tokiu būdu būtų pakeista turto teisinė būklė, o teisė keisti turto teisinę būklę trečiojo asmens atžvilgiu apribota. Byloje kilo klausimas, kaip administratorius galėjo naudoti turtą ir juo disponuoti, jeigu trečiasis asmuo tokios teisės neturėjo. Į šį ieškovo keliamą atskirajame skunde klausimą apeliacinės instancijos teismas neatsakė.
- 33.3. [CK 4.237 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad administratorius, sudarydamas sandorius, privalo nurodyti, kad jis veikia kaip administratorius. Vis dėlto šioje teisės normoje nenustatyta, kad turto administratorius, administruodamas turtą, veikia išimtinai administruojamo turto savininko vardu. Doktrinoje šiuo aspektu nurodyta, kad turto administratoriaus veikimas administruojamo turto savininko vardu nėra absoliutus – turto administratorius administruojamo turto savininko vardu veikia tik „paprastai“ (Baranauskas, E., *ir kiti. Daiktinė teisė: vadovėlis*. – Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2010, p. 293). Vadinasi, galimi atvejai kai turto administratorius neveikia administruojamo turto savininko vardu. Šiuo atveju būtent ir susiklostė situacija, kad administratorius, administruodamas turtą, trečiojo asmens vardu neveikė visa apimtimi, t. y. nors ofertose ir buvo nurodyta, kad licencinė sutartis sudaroma su trečiuoju asmeniu, tačiau laikinai (turto arešto metu) materialiosios teisės iš inicijuotų sudaryti sandorių (licencinių sutarčių) kilo

administratoriui, o ne trečiajam asmeniui, nes trečiasis asmuo turto administravimo metu neturėjo teisės nei disponuoti, nei naudotis turtu, nei jo valdyti. Taigi, trečiasis asmuo neturėjo teisinės galimybės įgyti teisių ir pareigų iš administratoriaus inicijuotų licencinių sutarčių. Teismai nenustatė, kad licencinės sutartys, esančios nagrinėjamoje byloje, būtų negaliojančios, vadinasi, iš jų kilo vienam ar kitam – trečiajam asmeniui ar administratoriui – materialiosios teisės. Skundžiamoje nutartyje nėra jokio paaiškinimo apie tai, kokias materialiąsias teises įgyvendino (turėjo) administratorius, administruodamas turtą.

- 33.4. Nors licencinės sutartys sudarytos trečiojo asmens vardu, tol, kol turtas buvo areštuotas, jokių teisių iš šių sutarčių trečiasis asmuo negalėjo įgyti pagal TAARĮ 2 straipsnio 7–8, 10 dalis. Šias teises laikinai buvo įgijęs administratorius ir tada, kai turto administravimas buvo panaikintas, jos perėjo iš administratoriaus trečiajam asmeniui. Taigi, nurodytos teisės normos aiškintinos taip, kad turto arešto metu iš administruojamo turto savininko vardu sudarytų sandorių materialiąsias teises laikinai (iki baigsis turto areštas) įgyja turto administratorius; pasibaigus areštuoto turto administravimui, administruoto turto savininkui pereina visos turto administratoriaus materialiosios teisės, kurias jis įgijo administruodamas areštuotą turtą.
- 33.5. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai vertino turto administratoriaus veiksmus sudarant licencines sutartis ir jų pagrindu administratoriaus reikalavimą priteisti licencinį mokestį kaip veikimą *ultra vires*. Tačiau paprastojo turto administravimo atveju administratorius atlieka visus veiksmus, būtinus turtui išsaugoti arba jo naudojimui pagal tikslingą paskirtį užtikrinti ([CK 4.239 straipsnio](#) 1 dalis). Antstolis skyrė turto administravimą būtent tam, kad iš areštuoto turto būtų gaunama pajamų. Tiek prekių ženklas, tiek autorių teisių objektai turi paskirtį būti licencijuoti ir tokiu būdu licencijai teikti pajamas kaip atlygį už naudojimąsi jo intelektualine nuosavybe. Taigi, administratorius, sudarydamas licencines sutartis su atsakovėmis ir jų pagrindu kreipdamasis į teismą dėl skolos (licencinio mokesčio) priteisimo, turtą naudojo pagal jo tikslingą paskirtį ir neviršijo įgaliojimų.
- 33.6. Turto administratorius, savo veikimu neviršydamas net ir paprastojo turto administravimo įgaliojimų, turi teisę valdyti, naudoti iš administruojamo turto gaunamas lėšas, jomis disponuoti, pats jų gauti ([CK 4.240 straipsnio](#) 1 dalis, 4.249 straipsnis, 4.252 straipsnio 1 dalis, 6.44 straipsnio 1 dalis). Administratorius turi teisę pareikšti su turto administravimu susijusius ieškinius ([CK 4.242 straipsnio](#) 4 dalis), šioje normoje nenustatyta, kad turto administratorius ieškiniuose reikalavimus turi reikšti išimtinai administruojamo turto savininko vardu. Administratorius nagrinėjamoje byloje įrodinėjo, kad ofertos buvo akceptuotos ir licencinės sutartys su atsakovėmis įsigaliojo, buvo vykdomos ir dėl to atsakovės turėjo pagal jas atsiskaityti lėšas pervadamos į administratoriaus G. Ž. depozitinę sąskaitą. Atsakovės šį mokestį sumokėjus kitam asmeniui, tai būtų kvalifikuotina kaip netinkamas prievolės įvykdymas ([CK 6.39 straipsnio](#) 1 dalis, 6.63 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Administratorius pasirinko ginti teises, reikalaujamas prievolės įvykdymo natūra, t. y. reikalaujamas iš atsakovių įvykdyti sutartį – sumokėti mokestį.
- 33.7. Pagal [CK 4.244 straipsnio](#) 1 dalį administratorius nėra asmeniškai atsakingas tretiesiems asmenims pagal prievoles, kurios atsirado administruojant turtą?, išskyrus atvejus, kai jis veikė savo vardu. Todėl skundžiama nutartimi nebuvo pagrindo priteisti atsakovių? patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo iš ieškovo asmeninio turto.
- 33.8. Iš atsakovių licencinį mokestį priteisus tiesiogiai administratoriui, tai savaime nereikia, kad šis turtas yra administratoriaus nuosavybė ar kad jis įgytas administratoriaus naudai, nes administratorius vis tiek būtų turėjęs jį skirti trečiojo asmens kreditorės bendrovės „Suraleb, Inc.“ reikalavimui patenkinti. Tuo tarpu žemesnės instancijos teismų pozicija visiškai prieštarauja administratoriaus paskirtai vykdomoje byloje Nr. 0159/17/01637, kurioje administratorius tam ir paskirtas, kad naudodamas turtą gautų pajamų, kurios būtų skirtos išieškotojos bendrovės „Suraleb, Inc.“ reikalavimui patenkinti.
- 33.9. Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. gruodžio 30 d. nutartimi atmestas ieškovo pareiškimas nušalinti teisėją Vytautą Zelianką. Šis teisėjas jau buvo pasisakęs dėl byloje nagrinėjamų klausimų ankstesnėse Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. gegužės 28 d. nutartyse civilinėse bylose [Nr. e2A-356-585/2020](#) ir [Nr. e2A-352-585/2020](#). Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT), vertindamas teisėjo galimą šališkumą dėl skirtingų funkcijų vykdymo teisminiame procese ir sprendžiamas, ar yra teisėtas pagrindas abejoti teisėjo nešališkumu, didžiausią dėmesį skiria bylose nagrinėtų klausimų tapatumui (žr., pvz., EŽTT 2000 m. birželio 6 d. sprendimo byloje *Morel prieš Pranciją*, peticijos Nr. 34130/96, par. 47). Tam, kad būtų galima pripažinti teisėjo šališkumą, būtina nustatyti, jog teisėjas du kartus nagrinėjo tapačius faktus, turėjo atsakyti į tą patį klausimą, ar skirtumas tarp sprendimų klausimų buvo labai menkas (žr., pvz., EŽTT 2016 m. gegužės 17 d. sprendimo byloje *Liga Portuguesa de Futebol Profissional prieš Portugaliją*, peticijos Nr. 4687/11, par. 69). Teisėjas V. Zelianka nagrinėjo bent du kartus tapačius faktus (turėjo atsakyti į tą patį klausimą, ar administratorius gali sudaryti licencinę sutartį veikdamas paprastojo turto administravimo atveju ir administruodamas prekių ženklus (autorių teisių objektus); taip pat į klausimą, ar administratorius gali reikšti reikalavimą priteisti licencinį mokestį sau ir vis tiek veikti trečiojo asmens, o ne savo naudai). Šiam teisėjui nenusišalinus buvo pažeista [CPK](#) 66 straipsnio teisės norma.
34. Atsiliepimais į kasacinį skundą atsakovės AB „Vilniaus Lytagra“ ir AB „Panevėžio Lytagra“ prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepimuose išdėstyti esminiai argumentai:
- 34.1. Pasibaigus administravimui trečiasis asmuo, kaip turto savininkas, turto administratoriaus turėtų materialiujių teisių neįgyti. Todėl, priešingai nei teigia ieškovas, materialiujių teisių perėmimas tarp ieškovo ir trečiojo asmens neįvyko, dėl to nebuvo galimas ir procesinių teisių perėmimas [CPK 48 straipsnio](#) pagrindu.
- 34.2. Kasacinis teismas savo jurisprudencijoje yra pažymėjęs, jog, vadovaujantis [CK 4.240 straipsnio](#) 1 dalimi bei 4.242 straipsnio 2 dalimi, turto administratoriaus teisė valdyti, naudoti kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančią turtą ar juo disponuoti įgyvendinama ne savo, o naudos gavėjo – turto savininko ar trečiojo asmens, kurio naudai nustatytas administravimas, naudai. Remiantis [CK 4.238 straipsnio](#) 1 dalimi, administratorius turi teisę tik į atlyginimą už nurodytą turto valdymą, naudojimą ir disponavimo teisių įgyvendinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-314-686/2015](#)). Antstolio patvarkymu turtui buvo nustatytas paprastas turto administravimas, todėl ieškovas neįgyjo teisės į licencinį mokestį savo naudai. Administratorius turi teisę tik į atlyginimą, kuris nustatytas administravimą nustatančiame akte, bet ne į administruojamo turto pajamas ([CK 4.238 straipsnio](#) 1 dalis).
- 34.3. Licencinės sutartys sudarymas yra disponavimas prekių ženklais ir autorių teisių objektais. Reikalaujamas apginti teises, kylančias iš disponavimo administruojamu turtu, ieškovas veikė kaip administratorius, vykdamas visą turto administravimą, reglamentuojamą [CK 4.241 straipsnyje](#), t. y. peržengė savo teisių ribas. Todėl inicijavęs bylas ieškovas prisiėmė priešingos šalies patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo riziką. Bylinėjimosi išlaidas atlygina už jų susidarymą atsakinga šalis, negavusi savo reikalavimų patenkinimo ([CPK](#) 93, 94, 98 straipsnių 1 dalis). Priteisus atsakovių patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš valdant administruojamą turtą sukaupytų lėšų, atsakovėms tektų riziką neatgauti patirtų bylinėjimosi išlaidų. Tuo tarpu ieškovui, pradėjusiam bylą teisme savo vardu, jokia forma ir jokia apimtimi negavusiam savo reikalavimų patenkinimo bei viršijusiam savo turėtus įgaliojimus ir dėl to pagal įstatymą turinčiam pareigą atsakyti tretiesiems asmenims, neatsirastų pareiga tokias išlaidas atlyginti.
- 34.4. Dėl teisėjo V. Zeliankos atsakovės nesutinka, kad jis turėjo nušalinti. EŽTT išaiškino, kad sprendžiant, ar priežastis abejoti teismo nepriklausomumu ar nešališkumu yra pagrįsta, bylos šalies išreikšta abejonė yra svarbi, bet ne lemiamą (Europos Žmogaus Teisių Teismo 1998 m. gegužės 20 d. sprendimas byloje *Gautrin ir kiti prieš Pranciją*, peticijų Nr. 21257/93; 21258/93; 21259/93). Lemiamą reikšmę turi tai, ar nuogastavimas gali būti laikomas objektyviai pagrįstu (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimas byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96). Ieškovo nurodytos civilinės bylos bei civilinė byla, kurioje buvo priimta skundžiama nutartis, nėra dalyvavo tas pats ieškovas, bet skirtingi atsakovai. Ieškovo teiginiai dėl teisėjo V. Zeliankos galimo šališkumo yra pagrįsti tik prielaidomis ir jo subjektyvia nuomone, kurie niekaip nepaneigia preziumuojamo teisėjo

nešališkumo.

35. Atsiliepiu į kasacinį skundą trečiasis asmuo „OAO Minskii traktormy zavod“ prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 4 d. nutartį. Atsiliepime išdėstyti esminiai argumentai:
- 35.1. Joks procesinių teisių perėmimas byloje nagrinėjamu atveju negalėjo įvykti ir neįvyko. Kai nevyksta materialinių teisių perėmimas, negali įvykti ir joks procesinių teisių perėmimas ([CPK 48 straipsnis](#)). Trečiasis asmuo iš administratoriaus neperėmė jokių materialinių teisių ir negalėjo įvykti joks procesinių teisių perėmimas.
- 35.2. [CK XIV](#) skyriuje (ir apskritai jokiuose kituose teisės aktuose) nėra nustatyta, kad turto administratorius, vykdydamas kito asmens turto administravimą, į administruojamą turtą įgyja kokias nors materialines teises (pvz., nuosavybės teisę ar vieną iš nuosavybės teisės sudedamųjų dalių ir (ar) kitas materialiąsias teises). Kasacinis teismas formuoja praktiką, kad: turto administratoriaus teisė valdyti, naudoti ar disponuoti kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančiu turtu įgyvendinama ne savo, o naudos gavėjo – turto savininko ar trečiojo asmens, kurio naudai nustatytas administravimas, naudai ([CK 4.240 straipsnio](#) 1 dalis, 4.242 straipsnio 2 dalis). Administratorius turi teisę tik į atlyginimą už nurodytą turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių įgyvendinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-314-686/2015](#)). Administratorius, kol galiojo antstolio patvarkymais nustatytas trečiojo asmens turto administravimas, tik įgyvendino trečiojo asmens teises į administruojamą turtą ir tai darė jo vardu. Jokia teisės norma nenustato, kad, pasibaigus turto administravimui, turto savininkas perima administratoriaus procesines ar materialines teises. Trečiasis asmuo viso bylos nagrinėjimo metu nuosekliai laikėsi pozicijos, kad jis nesutinka su administratoriaus veiksmais, ir jo nepalaikė byloje.
- 35.3. Skundžiamą nutartį priėmęs teismas pagrįstai nustatė, kad administratorius, reikšdamas ieškinius atsakovėms bei reikalaujamas skolą (licencinį mokestį) priteisti administratoriaus naudai, to reikalauti negalėjo, jis veikė *ultra vires*. Administratorius gali veikti tik turto savininko arba kito naudos gavėjo interesais, tačiau ne savo paties interesais. Administratorius turi teisę tik į atlyginimą, nustatytą administravimą nustatančiame akte, bet ne į administruojamo turto pajamas ([CK 4.238 straipsnio](#) 1 dalis).
- 35.4. Kaip matyti iš [CK](#) normos, reglamentuojančios paprastojo turto administravimo turinį, turto administratorius, vykdamas paprastąjį turto administravimą, neturi teisės atlikti veiksmų, kuriais įgyvendinamas disponavimas turtu. Licencinių sutarčių sudarymas (reikalavimas pripažinti, kad yra sudarytos licencinės sutartys dėl trečiojo asmens intelektualinės nuosavybės objektų naudojimo) yra ne kas kita kaip disponavimas turtu. Administratorius niekada neturėjo teisės disponuoti trečiojo asmens turtu. Todėl teismas tinkamai ir pagrįstai paskirstė bylinėjimosi išlaidas.
- 35.5. Joks teisės aktas ir (ar) kasacinio teismo (EŽTT) praktika nenustato, kad: pirma, teisėjas negali nagrinėti kelių bylų tarp tų pačių ginčo šalių; antra, teisėjas negali nagrinėti bylų, kur sprendžiami panašūs ir (ar) tapatūs teisės klausimai. Tai, kad tas pats teisėjas anksčiau nagrinėjo tų pačių šalių ginčą ir kitoje byloje sprendė panašius teisės klausimus, nesudaro jokio pagrindo abejoti teisėjo nešališkumu. Laikantis administratoriaus samprotavimų būtų susiduriama su *ad absurdum* (privedimo prie klaidingos tezės) situacija ([CK 1.5 straipsnis](#)), kai teisėjas turėtų nusišalinti neegzistuojant net menkiausioms abejonėms dėl jo nešališkumo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo nešališkumo, kai teisėjas jau nagrinėjo kitą panašią bylą

36. Asmens teisė kreiptis į teismą, įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje, suponuoja tinkamo teisinio proceso reikalavimą, kuris yra vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. birželio 30 d., 2007 m. gegužės 15 d., 2008 m. sausio 21 d. nutarimai ir kt.). Tinkamą procesą, be kita ko, garantuoja užtikrinimas, kad šalių ginčą nagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas. Teisė į nešališką teismą ginama tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu (Konstitucijos 29 straipsnis, 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalis, [CPK](#) 6, 21 straipsniai).
37. Siekiant užtikrinti realų teisės į nešališką ir objektyvų teismą įgyvendinimą, [CPK](#) normose įtvirtintas nušalinimo institutas. [CPK](#) 68 straipsnyje nustatyta teisėjo pareiga, esant [CPK](#) 65–67 straipsniuose nurodytoms aplinkybėms, nusišalinti, taip pat byloje dalyvaujancio asmens teisė reikšti tokius atvejais teisėjui nušalinimą. Teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo arba jam gali būti pareikštas nušalinimas, be kitų atvejų, jeigu jis yra (ne)tiesiogiai suinteresuotas bylos baigtimi; jeigu jis dalyvavo priimančią sprendimą byloje žemesniosios ar aukštesniosios instancijos teisme; jeigu jis šioje byloje vykdė teisminę mediaciją arba vykdė mediaciją dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu ([CPK](#) 65 straipsnio 1 dalies 5–7 punktai); taip pat kitais atvejais, jeigu yra aplinkybių, kurios kelia abejonų dėl jo nešališkumo ([CPK 66 straipsnis](#)).
38. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje nurodoma, kad tai, kaip situacija atrodo, turi tam tikros svarbos arba, kitaip tariant, „teisingumas ne tik turi būti įvykdytas, jis taip pat turi atrodyti įvykdytas“ (EŽTT 1984 m. spalio 26 d. sprendimas byloje *De Cubber prieš Belgiją*, peticijos Nr. 9186/80 par. 26). Nuo to priklauso pasitikėjimas, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi įkvėpti žmonėms ir visų pirma bylos šalims. Šiuo atžvilgiu net įtarimas gali turėti tam tikrą reikšmę, todėl kiekvienas teisėjas, dėl kurio šališkumo gali kilti teisėtų (pagrįstų) abejonų, turi nusišalinti (žr. EŽTT 1998 m. spalio 28 d. sprendimo byloje *Castillo Algar prieš Ispaniją*, peticijos Nr. 28194/95, par. 45).
39. Nešališkumas paprastai reiškia išankstinio nusistatymo, tendencingumo neturėjimą. Vadovaujantis nusistovėjusia EŽTT praktika, nešališkumas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies prasme turi būti nagrinėjamas dviem aspektais, t. y. pagal objektyvųjį ir subjektyvųjį testus. Vadovaujantis subjektyviojo testu, atsižvelgtina į konkretaus teisėjo asmeninius įsitikinimus ir elgesį, t. y. ar teisėjas konkrečioje byloje turi kokių nors išankstinių nusistatymų ar tendencingumą, tuo tarpu vadovaujantis objektyviojo testu vertintina, ar pats teismas ir jo sudėtis suteikė pakankamas garantijas, kad būtų pašalintos bet kokios teisėtos abejonės dėl jo nešališkumo (žr., pvz., EŽTT 2015 m. balandžio 23 d. sprendimo byloje *Morice prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 29369/10, par. 73). Taikant subjektyvųjį teisėjo nešališkumo testą yra laikomasi teisėjo nešališkumo prezumpcijos, kuri reiškia, kad asmeninis teisėjo nešališkumas yra prezumuojamas, kol nėra tam prieštaraujančių įrodymų (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimo byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96, par. 43; 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo byloje *Kyprianou prieš Kiprą*, peticijos Nr. 73797/01, par. 119; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 94). Objektivusis teisėjo nešališkumo testas yra laikomas svarbia papildoma garantija, atsižvelgiant į tai, kad kai kuriose bylose gali būti sudėtinga pateikti įrodymus, paneigiančius teisėjo subjektyviojo nešališkumo prezumpciją (žr. EŽTT 1996 m. birželio 10 d. sprendimo byloje *Pullar prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 22399/93, par. 32). Taikant objektyvųjį

teisėjo nešališkumo testą reikia nustatyti, ar, be teisėjo elgesio, yra kitų patikrinamų faktų, kurie gali kelti abejonų dėl teisėjo nešališkumo. Taikant šį testą didelė reikšmė suteikiama suinteresuoto asmens požiūriui, objektyvaus stebėtojo nuogastavimams (žr., pvz., EŽTT 1984 m. spalio 26 d. sprendimo byloje *De Cubber prieš Belgiją*, peticijos Nr. 9186/80, par. 26; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 98).

40. EŽTT yra pabrėžęs, kad nors suinteresuoto asmens nuogastavimai yra svarbūs, tačiau nėra lemiami, sprendžiant dėl teisėjo nešališkumo. Lemiamą reikšmę šiuo atžvilgiu turi tai, ar suinteresuoto asmens nuogastavimai gali būti laikomi objektyviai pateisinamais (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimo byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96, par. 44; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 96). Objektyvūs testas paprastai yra susijęs su hierarchiniu ar kitų ryšių tarp teisėjo ir proceso dalyvių nustatymu arba to paties asmens skirtingų funkcijų vykdymu teisminiame procese (žr. EŽTT 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo byloje *Kyprianou prieš Kiprą*, peticijos Nr. 73797/01, par. 121). EŽTT, vertindamas teisėjo galimą šališkumą dėl skirtingų funkcijų vykdymo teisminiame procese ir sprendamas, ar yra teisėtas pagrindas abejoti teisėjo nešališkumu, didžiausią dėmesį skiria bylose nagrinėtų klausimų tapatumui (žr., pvz., EŽTT 2000 m. birželio 6 d. sprendimo byloje *Morel prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 34130/96, par. 47). Tam, kad būtų galima pripažinti teisėjo šališkumą, būtina nustatyti, jog teisėjas du kartus nagrinėjo tapačius faktus, turėjo atsakyti į tą patį klausimą, ar skirtumas tarp spęstų klausimų buvo labai menkas (žr., pvz., EŽTT 2016 m. gegužės 17 d. sprendimo byloje *Liga Portuguesa de Futebol Profissional prieš Portugaliją*, peticijos Nr. 4687/11, par. 69).
41. Sprendžiant teisėjo (teismo) (ne)šališkumo klausimą, atsižvelgtina į tai, ar egzistuoja realūs faktai, keliantys abejonų dėl teisėjo nešališkumo, ar nuogastavimai yra objektyviai pagrįsti, koks yra esminių skirtingose bylose spęstų klausimų, nagrinėtų faktų ryšys. Bylos šaliai argumentuojant, jog ji neteko galimybės į nešališką požiūrį naujoje (šioje) byloje, kadangi pirmosios instancijos teismo vidinis įsitikinimas buvo nulemtas kitos civilinės bylos, kurioje tas pats teisėjas priėmė sprendimą dėl tų pačių asmenų ir juo rėmėsi šioje byloje, turi būti identifiikuoti teisėjo nurodytose bylose nagrinėti faktai, jų ryšys (tapatumas), taip pat bylose spęsti teisiniai klausimai, siekiant nustatyti, ar jie yra panašūs ar galbūt visiškai skirtingi. Taip pat kasacinio teismo konstatuota, kad tai, jog teismas savo sprendime remiasi kai kuriais aplinkybėmis, kurios buvo nustatytos tos pačios sudėties teismo ankstesnėje byloje tarp tų pačių ginčo šalių, savaime nepagrindžia teismo (teisėjo) šališkumo, absoliutaus šio teismo sprendimo negaliojimo pagrindo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-10-1075/2020](#), 30 ir 38 punktai).
42. Remdamasi pirmiau nurodytu teisiniu reguliavimu ir teismų praktika, teisėjų kolegija konstatuoja, kad vien tai, jog teisėjas priėmė ar dalyvavo priimančią sprendimą, kuriame pasisakoma tam tikru teisės aiškinimo klausimu, savaime nereikia, kad vėliau jis nebegali šiuo klausimu pasisakyti ar remtis anksčiau pateiktu teisės aiškinimu nagrinėdamas kitas bylas. Tokiais atvejais sprendžiant dėl galimo teisėjo (ne)šališkumo esminę reikšmę turi sąsaja tarp ankstesnėje ir vėlesnėje (-se) byloje (-ose) nagrinėjamų situacijų. Ar ši sąsaja yra tokia glaudi, kad byloje dalyvaujančių asmenų abejonės dėl bylą nagrinėjančio teisėjo galimo šališkumo (išankstinio nusistatymo) laikomos objektyviai pagrįstomis, kiekvienu atveju sprendžiama individualiai, atsižvelgiant į ankstesnėje ir vėlesnėje bylose dalyvaujančių asmenų (ne)tapatumą, bylose nagrinėjamus faktus, jų ryšį (tapatumą), bylose sprendžiamus teisinius klausimus ir kitas aplinkybes.
43. Aptariamu požiūriu atkreiptinas dėmesys ir į Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalį, pagal kurią teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Teismų praktika atitinkamų kategorijų bylose turi būti keičiama ir naujos teisės aiškinimo taisyklės analogiškose ar iš esmės panašiose bylose gali būti kuriamos tik tais atvejais, kai tai yra neišvengiama ar objektyviai būtina. Kasacinis teismas ne kartą yra nurodęs, kad teismo precedento horizontalusis poveikis lemia teismo pareigą laikytis būtent tos pačios pakopos teismo pirmiau išnagrinėtoje analogiškoje ar iš esmės panašioje byloje suformuluotų teisės taikymo ir aiškinimo taisyklių tiek, kiek bylose nagrinėjami santykiai yra tapatūs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-286-313/2019](#), 35 punktas). Ši iš įstatymo išplaukianti teismo pareiga negali būti aiškinama kaip sudaranti pakankamą pagrindą byloje dalyvaujantiems asmenims abejoti konkrečaus teisėjo, dalyvavusio suformuluojant atitinkamą teisės aiškinimo taisyklę ankstesnėje byloje, nešališkumu visose būsiose analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Toks aiškinimas, be kita ko, sudarytų pagrindą susiklostyti su teise į teisminę gynybą nesuderinamoms situacijoms, kai atitinkamuose teismuose (ypač aukštesnės instancijos, kuriose bylos nagrinėjamos kolegialiai) apskritai nebūtų teisėjų, kurių nešališkumu šalims nebūtų pagrindo abejoti.
44. Nagrinėjamoje byloje ieškovas kasaciniame skunde, be kita ko, teigia, kad priimančią skundžiamą nutartį buvo pažeista [CPK](#) 66 straipsnyje įtvirtinta teisės norma. Ši kasacinio skundo argumentą ieškovas grindžia tuo, kad teisėjas V. Zeliška iki skundžiamos nutarties priėmimo bent du kartus (t. y. civilinėse bylose [Nr. e2A-352-585/2020](#) ir [Nr. e2A-356-585/2020](#)) nagrinėjo tapačius faktus ir turėjo atsakyti į tuos pačius klausimus. Ši kasacinio skundo argumentą teisėjų kolegija pripažįsta teisiškai nepagrįstu.
45. Pirmą, nors ieškovas nurodo, kad teisėjas V. Zeliška *nagrinėjo tapačius faktus* (kaip ir civilinėse bylose [Nr. e2A-352-585/2020](#) ir [Nr. e2A-356-585/2020](#)), tačiau šio skundo argumento nepagrindžia. Priešingai, nagrinėjamoje byloje sprendžiamas ginčo klausimas dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo teismas nesirėmė jokiais ankstesnėse bylose nustatytais faktais ir jų nenagrinėjo.
46. Antra, nors ieškovas pagrįstai nurodo, kad teisėjas V. Zeliška *turėjo atsakyti į tuos pačius klausimus* (ar administratorius gali sudaryti licencinę sutartį veikdamas paprastojo turto administravimo atveju ir administruodamas prekių ženklus (autorių teisių objektus) ir ar administratorius gali reikšti reikalavimą priteisti licencinį mokestį sau ir vis tiek veikti administruojamo turto savininko, o ne savo naudai), šie klausimai yra išimtinai teisės aiškinimo, o ne fakto klausimai. Kaip nurodyta šioje nutartyje, vien tai, jog teisėjas priėmė ar dalyvavo priimančią sprendimą, kuriame pasisakoma tam tikru teisės aiškinimo klausimu, savaime nereikia, kad vėliau jis nebegali šiuo klausimu pasisakyti ar remtis anksčiau pateiktu teisės aiškinimu nagrinėdamas kitas bylas. Atkreiptinas dėmesys, kad atsižvelgiant į šios nutarties 43 punkte nurodytą teisinį reguliavimą ir teismų praktiką, bet kuris kitas Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas būtų saistomas civilinėse bylose [Nr. e2A-352-585/2020](#) ir [Nr. e2A-356-585/2020](#) suformuotų precedentų horizontaliojo poveikio.
47. Teisėjas V. Zeliška, nagrinėjamoje byloje sprendžiamas bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą, neturėjo spęsti dėl ankstesniame savo paties (kaip kolegijos nario) sprendime padarytų išvadų fakto klausimais, kurie būtų reikšmingi nagrinėjamoje byloje (skirtumas nuo situacijų, nagrinėtų Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėse bylose Nr. e3K-3-64-916/2021 ir [Nr. e3K-3-10-1075/2020](#)), ar teisės taikymo klausimais (skirtumas nuo situacijos, nagrinėtos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėje byloje Nr. e3K-3-353-701/2017) pagrįstumo. Be to, skundžiamos nutarties turinys (teismo motyvai) nesudaro pagrindo konstatuoti, kad nagrinėjamoje byloje teismas neatliko savarankiško teisinių santykių, susijusių su ieškovo teise savo vardu sudaryti ginčo licencinės sutartis su atsakovais ir reikšti ieškinius dėl lėšų už naudojimąsi intelektualinėmis nuosavybės objektais priteisimo, vertinimo (skirtumas nuo situacijos, nagrinėtos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėje byloje [Nr. e3K-3-10-1075/2020](#)).
48. Išdėstytų motyvų pagrindu teisėjų kolegija konstatuoja, kad vien tai, jog teisėjas V. Zeliška anksčiau dalyvavo kolegijose, nagrinėjusiose civilines bylas pagal ieškovo reikalavimus kitiems atsakovams dėl licencinių sutarčių pripažinimo sudarytomis ir lėšų už naudojimąsi intelektualinėmis nuosavybės objektais priteisimo, kuriose, be kita ko, buvo pateikti išaiškinimai nagrinėjamai bylai aktualiais teisės klausimais, nesudaro pagrindo konstatuoti minėto teisėjo šališkumo (objektyviaja prasme) nagrinėjamoje byloje, iškeltoje pagal to paties ieškovo ieškinį kitiems atsakovams, sprendžiant klausimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, net jei sprendžiant šį klausimą esminę reikšmę turėjo tas pats ieškovo kasaciniame skunde nurodomas teisės aiškinimo klausimas – t. y. ar administratorius gali sudaryti licencinę sutartį veikdamas paprastojo turto administravimo atveju ir administruodamas prekių ženklus (autorių teisių objektus) ir ar administratorius gali reikšti reikalavimą priteisti licencinį mokestį sau ir vis tiek veikti administruojamo turto savininko, o ne savo naudai.

49. Ieškovas savo nesutikimą su apeliacinės instancijos teismo atliktu bylinėjimosi išlaidų paskirstymu grindžia šiais esminiais argumentais:
- 49.1. sudarydamas licencines sutartis su atsakovais ir jų pagrindu kreipdamasis į teismą dėl skolos (licencinio mokesčio) priteisimo, ieškovas turtą naudojo pagal jo tikslinę paskirtį ([CK 4.239 straipsnio 1 dalis](#)), nes trečiasis asmuo tuo metu turtu apskritai negalėjo disponuoti; turto administravimas buvo nustatytas ir administratorius paskirtas tam, kad turtas būtų naudojamas ir tokiu būdu būtų gaunama iš jo pajamų, galinčių padėti priverstinai įvykdyti išieškotojo „Suraleb, Inc.“ reikalavimą, todėl galiojant areštui ieškovas turėjo teisę sudaryti licencines sutartis ir laikinai įgyti pagal jas teises;
- 49.2. kai turto administravimas buvo panaikintas, jos (administratoriaus įgytos teisės) perėjo trečiajam asmeniui „OAO Minskii traktornyi zavod“; todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nesprendė dėl procesinių teisių perėmimo, t. y. nepagrįstai trečiojo asmens į bylą neįtraukė kaip ieškovo ([CPK 48 straipsnis](#)), o apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo šiuo klausimu padaryta išvada yra iš esmės teisinga;
- 49.3. net ir pareikšdamas reikalavimą jam priteisti licencinį mokestį, ieškovas veikė administruojamo turto savininko, o ne savo naudai; iš atsakovų licencinį mokestį priteisus tiesiogiai administratoriui, tai savaime nereikštų, kad šis turtas yra administratoriaus nuosavybė ar kad jis įgytas administratoriaus naudai, nes administratorius vis tiek būtų turėjęs jį skirti trečiojo asmens kreditoriaus („Suraleb, Inc.“) reikalavimui patenkinti ([CK 4.240 straipsnio 1 dalis](#), 4.249 straipsnis).
50. Taigi, šioje kasacine tvarka nagrinėjamoje byloje esminis klausimas kyla ne dėl pareikšto ieškinio (ne)pagrįstumo, o dėl to:
- 50.1. ar siūlydamas atsakovams sudaryti licencines sutartis ir jų pagrindu pareikšdamas ieškinį dėl licencinio mokesčio priteisimo ieškovas veikė (ne)viršydamas savo, kaip paprastojo turto administratorius, įgaliojimų ribų;
- 50.2. ar ieškovo atlikti veiksmai sukūrė materialinę teisę areštuoto turto savininkui trečiajam asmeniui „OAO Minskii traktornyi zavod“;
- 50.3. ar konstatavus, kad ieškovo veiksmai nesukūrė materialinių teisių turto savininkui, teismai privalejo įtraukti trečiąjį asmenį į bylą kaip ieškovą pagal [CPK 48 straipsnį](#);
- 50.4. ar konstatavus, kad teismai neprivalejo įtraukti trečiojo asmens į bylą kaip ieškovo pagal [CPK 48 straipsnį](#), bylinėjimosi išlaidų atlyginimas pagrįstai priteistas iš ieškovo asmeniškai;
- 50.5. ar tai, kad ieškovas pareiškė reikalavimą priteisti licencinį mokestį jam, o ne administruojamo turto savininkui (trečiajam asmeniui), sudaro pagrindą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš ieškovo asmeniškai.
51. Remiantis [CK 4.239 straipsnio 1 dalimi](#), skiriami turto *paprastasis administravimas*, kai administratorius atlieka visus veiksmus, būtinus turtui išsaugoti arba jo naudojimui pagal tikslinę paskirtį užtikrinti, ir turto *visiškas administravimas*, kai administratorius ne tik turi išsaugoti turtą, bet taip pat privalo jį gausinti, tvarkyti taip, kad jis duotų pajamų, bei naudoti tokiam tikslui, kuris yra palankiausias naudos gavėjui. Pagal to paties straipsnio 2 dalį administravimo rūšis nustatoma administravimą nustatančiame akte. Jeigu administravimą nustatančiame akte administravimo rūšis nenustatyta, laikoma, kad tai paprastasis administravimas.
52. Administratoriaus pareigos priklauso nuo administravimo rūšies (paprastasis ar visiškas), jos apibrėžtos [CK 4.240 straipsnio 1 dalyje](#) ir [CK 4.241 straipsnyje](#). [CK 4.240 straipsnio 1 dalyje](#) nustatyta, kad turto paprastojo administravimo atveju administratorius privalo priimti turto duodamus vaisius ir pajamas, registruoti skolas ir jas apmokėti iš administruojamo turto, taip pat įgyvendinti kitas teises, susijusias su turto valdymu ir naudojimu. Iš administruojamo turto gaunamas lėšas administratorius turi teisę saugiai investuoti pagal šio skyriaus normas. [CK 4.241 straipsnyje](#) nustatyta, kad turto visiško administravimo atveju administratorius, be šio kodekso 4.240 straipsnyje nustatytų teisių, taip pat gali perleisti turtą, jį investuoti, įkeisti ar kitaip suvaržyti teisę į jį, ar keisti jo tikslinę paskirtį.
53. Administratorius asmeniškai atsakingas tretiesiems asmenims, jeigu jis viršijo savo įgaliojimus, išskyrus atvejus, kai naudos gavėjas sandomį vėliau patvirtino ar trečiasis asmuo žinojo, kad administratorius veikdamas viršijo savo įgaliojimus ([CK 4.244 straipsnio 2 dalis](#)). Kasacinio teismo praktikoje pažymima, kad turto administratoriaus įgaliojimų ribas, be kita ko, apibrėžia būtinumo kriterijus, pagal kurį administratorius veikia tiek ir tokia apimtimi, kiek yra būtina tinkamai vykdant jo, kaip turto administratoriaus, pareigas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-208-916/2017](#), 40 punktas). Tai reiškia, kad turto administratoriaus įgaliojimų ribas nulemia, be kita ko, atitinkamai turto administravimo rūšiai keliami tikslai, įtvirtinti [CK 4.239 straipsnio 1 dalyje](#).
54. Minėta, kad, remiantis [CK 4.239 straipsnio 1 dalimi](#), turto paprastojo administravimo tikslas – turto išsaugojimas arba jo naudojimo pagal tikslinę paskirtį užtikrinimas, tuo tarpu turto visiško administravimo tikslas – ne tik turto išsaugojimas, bet taip pat turto gausinimas, tvarkymas taip, kad jis duotų pajamų, bei naudojimas tokiam tikslui, kuris yra palankiausias naudos gavėjui. Sistemškai aiškinant aptariamą teisės normą darytina išvada, kad paprastajam administravimui nekeliamas tikslas, taigi, ir į administratoriaus įgaliojimus neįeina turto gausinimas, tvarkymas taip, kad jis duotų pajamų, bei naudojimas tokiam tikslui, kuris yra palankiausias naudos gavėjui. Todėl paprastojo turto administravimo atveju administratoriaus veiksmai, susiję su pirmiau nurodytais tikslais, laikytini veikimu viršijant administratoriaus įgaliojimų ribas.
55. Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo dėl to, kad turtui antstolio patvarkymu buvo nustatytas turto paprastasis administravimas ir ieškovas veikė pagal turto paprastąjį administravimą reglamentuojančias teises normas. Tai sudaro pagrindą konstatuoti, kad ginčo atveju turto administravimas buvo nustatytas išimtinai turto išsaugojimo arba jo naudojimo pagal tikslinę paskirtį užtikrinimo tikslu, o ne turint tikslą turtą gausinti, tvarkyti taip, kad jis duotų pajamų, bei naudoti tokiam tikslui, kuris yra palankiausias naudos gavėjui. Tuo tarpu ieškovo atliktų veiksmų (siūlymo atsakovams sudaryti licencines sutartis ir kreipimosi į teismą dėl skolos pagal šias sutartis priteisimo) tikslas sutampa būtent su turto visiškam administravimui keliamais tikslais. To neneigia ir pats ieškovas kasaciniame skunde, teigdamas, kad administratorius paskirtas turtui administruoti tam, kad turtas būtų naudojamas ir tokiu būdu būtų gaunama iš jo pajamų, galinčių padėti priverstinai įvykdyti išieškotojo „Suraleb, Inc.“ reikalavimą. Net jei tokių tikslų, pasak ieškovo, ir siekė antstolis 2018 m. birželio 18 d. patvarkymu Nr. S-18-159-27871 ir 2018 m. liepos 5 d. patvarkymu Nr. S-18-159-31116, jie yra nesuderinami su turto paprastojo administravimo tikslais, nustatytais [CK 4.239 straipsnio 1 dalyje](#), todėl negali būti laikomi sukeliančiais kokias nors teises pasekmes.
56. Kasaciniame skunde ieškovas, be kita ko, nurodo, kad, sudarydamas licencines sutartis su atsakovais ir jų pagrindu kreipdamasis į teismą dėl skolos priteisimo, jis, be kita ko, turtą naudojo pagal jo tikslinę paskirtį (formuluotė, iš esmės atitinkanti [CK 4.239 straipsnio 1 dalyje](#) nurodytą paprastojo administravimo tikslą), vadinasi, net ir veikdamas pagal turto paprastojo administravimo įgaliojimus, jų ribų neviršijo. Vertindama šį kasacinio skundo argumentą teisėjų kolegija pažymi, kad tiek byloje nustatytos aplinkybės, tiek ir kiti paties ieškovo kasacinio skundo argumentai rodo, jog ginčo atveju ieškovas vien šiuo tikslu neapsiribojo. Turto naudojimą pagal tikslinę paskirtį, neperžengiantį turto paprastojo administratoriaus įgaliojimų ribų, ginčo atveju atitiktų turto administratoriaus veiksmų, kuriais jis įgyvendintų iš trečiojo asmens (prekių ženklų ir autorių teisių savininko) iki turto arešto sudarytų licencinių sutarčių išplaukiančias teises ir pareigas (pvz.,

administruotų pajamas, gaunamas pagal prekių ženklų ir autorių teisių savininko iki arešto sudarytas sutartis, mokėtų įmokas ir mokesčius, susijusius su administruojamu turtu, ir pan.). Tačiau nagrinėjamoje byloje nėra duomenų, kad iki turto arešto tarp trečiojo asmens ir atsakovų buvo sudarytos licencinės sutartys ir (ar) trečiasis asmuo buvo pareiškęs bent kokius reikalavimus atsakovams dėl licencinio mokesčio priteisimo. Todėl ir ieškovas, veikdamas pagal turto paprastąjį administravimą reglamentuojančias teisės normas, nagrinėjamu atveju neturėjo teisės to daryti. Tokios ieškovo teisės nesuponavo ir tai, kad turto arešto metu trečiasis asmuo savo turtu negalėjo disponuoti, nes, priešingai nei teigia ieškovas, administratoriui automatiškai nepereina visos areštuoto turto savininko teisės. Todėl teisiškai pagrįsta pripažinti apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad pareiškdamas ieškinį, kuriame prašė pripažinti, jog turto savininko vardu su atsakovu sudarė licencinę sutartį, ir priteisti licencinį mokestį jo naudai, ieškovas veikė *ultra vires* (viršydamas suteiktus įgaliojimus), t. y. vadovaudamasis turto visišką administravimą reglamentuojančiomis [CK](#) nuostatomis.

57. Pagal [CK 4.250 straipsnio](#) 4 punktą turto administravimas baigiasi, kai yra panaikinamas. Pagal [CK 4.251 straipsnio](#) 1 dalies 5 punktą turto administratoriaus įgaliojimai baigiasi panaikinus turto administravimą. Todėl, panaikinus turto arešto aktą ir tuo aktu nustatytą turto administravimą, pasibaigė ir turto administravimas, ir ieškovo kaip turto administratoriaus įgaliojimai. Ieškovas, pareiškęs ieškinį kaip turto administratorius, panaikinus turto administravimą, neteko turto administratoriaus statuso ir atitinkamų, susijusių su veikla administruojant turtą, teisių.
58. [CPK 48 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyta, kad tais atvejais, kai viena iš ginčijamo arba sprendimu nustatyto teisinio santykio šalių pasitraukia iš bylos (fizinio asmens mirtis, juridinio asmens pabaiga ar pertvarkymas, reikalavimo perleidimas, skolos perkėlimas ir kiti įstatymų nustatyti atvejai), teismas, jei yra pagrindas, rašytinio proceso tvarka tą šalį pakeičia jos teisių perėmėju, išskyrus atvejus, kai yra negalimas materialinių subjektinių teisių perėmimas. Teisių perėmimas galimas bet kurioje proceso stadijoje.
59. Konstatavus, kad nagrinėjamoje byloje ieškovas veikė viršydamas savo įgaliojimų ribas, ir byloje nesant duomenų, kad turto savininkas tokiems ieškovo veiksams būtų pritaręs, nėra pagrindo teigti, kad minėti veiksmai sukūrė materialinę teisę turto savininkui – trečiajam asmeniui „OAO Minskii traktornii zavod“. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija pripažįsta teisiškai pagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad materialinių teisių perėmimas tarp ieškovo ir trečiojo asmens neįvyko, dėl to nebuvo galimas ir procesinių teisių perėmimas [CPK 48 straipsnio](#) pagrindu. Nesant trečiojo asmens valios įstoti į procesą kaip ieškovui pareiškiant savarankišką ieškinį savo vardu, buvo pagrindas bylą nutraukti.
60. [CPK 94 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, kad kai byla baigiama nepriimanč teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidas paskirsto, atsižvelgdama į tai, ar šalių procesinės elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad, civilinę bylą nutraukus, bylinėjimosi išlaidos paskirstomos remiantis priežasties teorija, lemiamą reikšmę turi ne galutinio teismo sprendimo priėmimas, o procesinis šalių elgesys, įvertinus bylinėjimosi išlaidų susidarymo priežastingumą, šalių apdairumą, rūpestingumą atliekant procesinius veiksmus, taip pat ir ieškinio padavinį, ir kt. Pagal [CK](#) 1.1, 6.263 straipsnius kiekvienas asmuo turi pareigą laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais (veikimu ar neveikimu) nepadarėtų kitam asmeniui žalos, tačiau taip pat jis turi vadovautis ir teisingumo bei sąžiningumo principais ([CK](#) 1.5 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2014; 2018 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-36-313/2018, 21 punktą; 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-19-248/2021, 25, 26 punktai; 2021 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-60-248/2021, 17 punktą).
61. Nagrinėjamoje byloje konstatavus, kad ieškovo atlikti veiksmai viršija jo įgaliojimų ribas, darytina išvada, kad ieškovas prisiėmė priešingos šalies patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo riziką. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, teisėjų kolegija nusprendžia, kad skundžiamą nutartimi atsakovų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas pagrįstai priteistas iš ieškovo, taikant bendrą taisyklę, kad išlaidas atlygina už jų susidarymą atsakinga šalis, negavusi savo reikalavimų patenkinimo, atsakovus bendrąja prasme laikant šalimis, kurių naudai priimtas sprendimas ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis, 94 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnio 1 dalis).
62. Teisėjų kolegijos vertinimu, vien ta aplinkybė, kad ieškovas pareiškė reikalavimą priteisti licencinį mokestį jam (atskleidžiant turto administravimo faktą), o ne administruojamo turto savininkui (trečiajam asmeniui), savaime nelaikytina sudarancia pakankamą pagrindą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš ieškovo asmeniškai. Tačiau pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje ieškovo veikimas *ultra vires* konstatuotas dėl to, kad, remiantis turto paprastojo administravimą reglamentuojančiomis teisės normomis, į jo, kaip turto administratoriaus, įgaliojimus apskritai nepateko su įstatyme įtvirtintais turto paprastojo administravimo tikslais nesuderinami veiksmai – licencinių sutarčių su atsakovais sudarymas ir (ar) kreipimasis į teismą dėl licencinio mokesčio priteisimo. Atsižvelgiant į tai, nurodytas ieškovo kasacinio skundo argumentas negali turėti įtakos bylos baigčiai. Todėl teisėjų kolegija dėl jo, kaip ir dėl kitų teisiškai nereikšmingų kasacinio skundo argumentų, šioje nutartyje plačiau nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

63. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 16 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 10,12 Eur tokių išlaidų. Jų atlyginimas priteistinas valstybei iš ieškovo G. Ž., kurio kasacinis skundas netenkinamas ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 4 d. nutartį palikti nepakeistą.
Priteisti iš ieškovo G. Ž. valstybei 10,12 Eur (dešimt Eur 12 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys

Donatas Šernas

